

NOAH - FOR DYRS RETTIGHETER
Dronningens gate 13
0152 OSLO

Trondheim, 26.11.2021

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/6577

Saksbehandler:
Kjell Vidar Seljevoll

Avgjørelse av klagesak - klage på vedtak om tillatelse til skadefelling av bjørn i Os og Tolga kommuner

Vi viser til klagen på Statsforvalterne i Innlandet sitt vedtak datert 5. august 2021. Klagesaken ble oversendt fra statsforvalteren 23. september 2021.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Statsforvalteren i Innlandet sitt vedtak om skadefelling av en bjørn i deler av Tolga og Os kommuner, datert 5. august 2021.

Vedtaket er fattet etter Lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. §§ 1 og 3, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Bakgrunn for saken

Det ble påvist 4 skader av bjørn på sau i Os kommune 16. og 17. juli, og det ble gitt tillatelse til skadefelling, men uten at bjørn ble felt. Den 29. juli 2021 ble det gjort to antatt sikre synsobservasjoner av bjørn, i Os kommune. Avstanden mellom de dokumenterte skadene tidligere i juli og den siste antatte synsobservasjonen var ca. 18 km i luftlinje.

Statsforvalteren i Innlandet mottok søknad om tillatelse til skadefelling, fra Dalsbygda beitelag, 29. juli 2021, med henvisning til observasjoner av bjørn og tidligere påviste skader av bjørn i nærliggende område. Statsforvalteren gav tillatelse til felling samme dag, tillatelsen er gjort skriftlig i vedtak datert 5. august 2021.

En hannbjørn ble felt i Os kommune 31. juli 2021, som følge av tillatelsen.

NOAH- For dyrs rettigheter har påklaget fellingsvedtaket i brev datert 9. august 2021. Statsforvalteren gav ikke klagen medhold og oversendte 23. september 2021 klagesaken til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Klagen

NOAH – For dyrs rettigheter er bekymret for at det i det hele tatt tillates skadefelling av bjørner, som er kategorisert som sterkt truet på Norsk rødliste. Bestanden er langt under det norske bestandsmålet, og NOAH etterlyser en plan for hvordan og når dette bestandsmålet skal nås. Så lenge det ikke foreligger en slik plan er det etter deres syn desto viktigere å anvende føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9.

Dere mener at vilkåret om skade ikke er oppfylt. Selv om geografisk differensiert forvaltning legges til grunn i norsk rovviltforvaltning mener NOAH at det må være et minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang før skadefelling iverksettes, også innenfor beiteprioriterte områder. Kun 4 sauer var påvist tapt til bjørn i det aktuelle området da søknad om skadefelling ble innvilget, og dette er etter NOAH sitt syn ikke et tilstrekkelig skadeomfang for å kunne utløse en tillatelse til felling av bjørn. Skadefelling er ikke forholdsmessig tiltak i dette tilfellet. Vedtaket mangler en konkret vurdering av skaderisikoen. Et av hovedvilkårene for å tillate skadefelling er dermed ikke oppfylt.

Det er heller ikke tilstrekkelig begrunnet at skadefelling er det eneste forebyggende tiltaket som kan anvendes i dette tilfellet. NOAH viser til andre forebyggende tiltak som rovviltavvisende gjerder, skremming og bruk av nattkve for husdyr. Endret driftsform vil være mer effektive for å avverge skader fra bjørn.

Dere mener at den gjeldende politikken med differensiert rovviltforvaltning ikke fungerer i praksis når forvaltningsområdene er uegnede, for små eller fragmenterte. Og viser til at det i Riksrevisjonens undersøkelse av rovviltforvaltningen fra 2019, er påpekt at det å beskytte binner er særlig viktig for at bestanden skal øke. Det anses derfor som problematisk at Statsforvalteren i Innlandet ikke har gjort en grundig vurdering av risikoen for å felle binne, i det aktuelle området.

NOAH er videre uenig i at løse hunder kan benyttes i fellingsforsøk på bjørn. Det vises til at hunder er stressende for bjørnen. Spesielt gjelder det løs, på drevet halsende hunder, men også andre løse hunder. Det er ikke i samsvar med ynglefredningsprinsippet å benytte løse hunder på den tiden av året da tillatelsen ble gitt. Og organisasjonene ber om at det dersom vedtaket opprettholdes, at direktoratet erklærer bruk av hund under skadefelling som forbudt jf. nml § 15.

Vi viser til klagen i sin helhet.

Statsforvalterens behandling av klagen

Statsforvalteren i Innlandet har gitt sine vurderinger av klagepunktene ved oversendelse av saken. Det konkluderes med at det ikke er fremkommet nye momenter som etter Statsforvalterens vurdering gir grunnlag for å omgjøre vedtaket og saken er oversendt til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Det vises til Statsforvalteren i Innlandets vedtak og oversendelsesbrev i sin helhet.

Miljødirektoratet sine vurderinger

Klagen er fremsatt innenfor klagefristen for vedtaket, og klagen tas opp til behandling.

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og § 77 og rovviltforskriften § 9, jf. §§ 1 og 3. Direktoratet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i nml. §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønnsmessige vurderingen av saken. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Miljødirektoratet viser til Statsforvalteren i Innlandet sitt vedtak, samt vurderingene knyttet til klagesaken i oversendelsesbrevet og vi tiltrer i det vesentlige statsforvalteren sine vurderinger av saken.

Om bestandsmål og myndighet

Rovdata estimerte at det i 2020 mest sannsynlig var 8,5 ynglinger av bjørn i Norge, hvorav 3,1 i rovviltregion 5. I rovviltregion 5, Hedmark, er det fastsatt et bestandsmål på 3 årlig yngling av bjørn. Bestandsmålet for region 5 ble oppnådd for fjerde år på rad. Det er Rovviltnemnda i region 5 som besitter myndighet til å vurdere og vedta kvoter for felling av bjørn i region 5, jf. rovviltforskriftens §§ 7 og 8. Dette innebærer også at en vurdering av bestandens overlevelse skal gjøres ved fastsettelse av kvote for betinget skadefelling.

Rovviltnemnda har for sesongen 2021 fattet to kvotevedtak for betinget skadefelling av bjørn, en kombinert kvote for lisensfelling og betinget skadefelling på tre bjørner ble vedtatt 16. april 2021, og en utvidet kvote for betinget skadefelling av to bjørner ble vedtatt 11. august 2021. Vedtakene om betinget kvote har gitt Statsforvalteren i Innlandet myndighet til å vurdere skadefelling i konkrete situasjoner i samsvar med rovviltforskriften § 9. Det førstnevnte kvotevedtaket fra rovviltnemnda er klagebehandlet av Klima- og miljødepartementet 20. august 2021. Kvotes størrelse er opprettholdt, men det er tatt inn noen ekstra vilkår.

Skader og skadepotensial

Det er beitesesongen 2021 påvist 46 sau og lam drept eller skadet av bjørn innenfor rovviltregion 5, av disse er 11 registrert i Os kommune og 1 registrert i Tolga kommune.

Det var på vedtakstidspunktet registrert 4 skader på sau på bjørn i Os kommune i perioden 16. – 17. juli. Områdene der skadene er registrert er i prioriterte beiteområder, og i henhold til prinsippet om differensiert forvaltning skal det være en lav terskel for felling av skadegjørende rovvilt i beiteprioriterte områder. Miljødirektoratet tiltrer Statsforvalterens vurdering av at det forelå et betydelig potensial for fremtidige skader i den aktuelle situasjonen, dersom bjørnen fortsetter å oppholde seg der. Dette i lys av tidligere erfaringer med bjørn som tar sau i områder med mye sau på utmarksbeite.

Andre tilfredsstillende løsninger

Miljødirektoratet tiltrer Statsforvalterens vurderinger knyttet til mulighetene for å sette inn andre forebyggende tiltak for å forhindre fremtidig skade, og at det i den aktuelle situasjonen ikke var andre tilfredsstillende forebyggende løsninger enn å iverksette skadefelling. Det at området er et prioritert beiteområde har betydning for hvor inngripende tiltak som vil være aktuelle å iverksette overfor beitebruken i området.

Når det gjelder ankepunktet om at felling uansett ikke vil gi ønsket effekt, ettersom nye bjørner vil komme inn i det samme området, og at skadeproblematikken av den grunn vil vedvare. Er vi ikke uenige i at området har vært og trolig vil fortsette å være et attraktivt område for bjørn, men ifølge prinsippet om differensiert forvaltning skal det være en lav terskel for felling av skadegjørende rovvilt i beiteprioriterte områder og en tilnærming som foreslått i klagen, vil ikke være i tråd med gjeldende rovviltpolitikk.

Bruk av hund til fellingsforsøk

Når det gjelder bruk av hund, har ikke Statsforvalteren vedtatt noen endringer i forhold til de regler som ellers gjelder ved fellingsforsøk. De har ved oversendelsen av saken gitt opplysninger om hvilke instanser som har myndighet til å vurdere bruk av løs hund i fellingsforsøket. Herunder at Miljødirektoratet besitter myndighet til å vurdere dispensasjon til å benytte, løs på drevet, halsende hund til felling av bjørn. Det ble ikke gitt dispensasjon til å benytte slik hund fra direktoratet i den aktuelle saken.

For mer informasjon om Miljødirektoratets vurderinger knyttet til bruk av hund i fellingsforsøk viser vi til kap. 4.5.2. i veileder for gjennomføring av fellingsoppdrag. ¹

Konklusjon

Miljødirektoratet viser til Statsforvalteren i Innlandet sitt vedtak, samt vurderingene knyttet til klagesaken i oversendelsesbrevet og vi tiltrer i det vesentlige statsforvalteren sine vurderinger av saken. Vi finner ikke grunn til å endre Statsforvalteren sitt vedtak om felling av bjørn i deler av region 5, datert 5. august 2021.

Klagerett

Vedtaket er endelig, og du/dere kan ikke klage på vedtaket.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

¹ <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1440/m1440.pdf>

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I INNLANDET	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Rowiltnemnda i region 5	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET	Postboks 8013 DEP	0030	OSLO
LANDBRUKS- OG	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
MATDEPARTEMENTET			
LANDBRUKSDIREKTORATET	Postboks 1450 Vika	0116	OSLO
MATTILSYNET	Felles postmottak Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL